

Dat een nieuwe wereld komen zal, zonder armoede

Laat nooit iets of iemand je droom stelen ... Remember de Pano reportage rond armoede van 2 weken geleden. In die reportage wil Jason kok worden. Jason heeft een droom in zijn ogen. Die droom mag je hem niet ontnemen. Dromen mag je nooit ontnemen... Dromen van mensen in armoede mag je eveneens niet ontnemen. Dromen zijn trouwens de basis van alles.

Oosterhuis beweert dat "Politiek bedrijven afdalen om te bevrijden is . En dat politiek engagement begint met verontwaardiging : in alle verbanden waarin je leeft. Politiek bedrijven is dan immers het huidige mechanisme onderbreken.

Afdalen om te bevrijden, een God die afdalt om te bevrijden is een volstrekt onvoorstelbare God. Of als je ooit op een troon of in een hoge comfortabele positie hebt gezeten, weet je dat je af moest dalen om iemand te kunnen helpen.

Afdaling is de gang van de liefde. Afdalen om te bevrijden en te ontfermen, dat is de strekking van heel de Thora. Afdalen is een woord voor een geest, een stijl van leven, een dienstknecht leven. God-bevrijder, verschijnt in mensen die afdalen, uit hun hemel, hun verte, hun onbereikbaarheid, hun bevoorrechte positie, hun erfelijke status, hun bezittingen, hun aanspraken en rechten, hun gelijk , hun zelfbeeld, afdalen om te redden wat nog te redden valt. Red hen die geen verweer hebben.

Niet alleen in het neoliberale model, maar ook in andere politieke modellen die wereldwijd werden doorgevoerd, met een daarbij passend normen en waardensysteem dat neerkomt op het recht van de sterkste, worden wij dagelijks verleid om hierin mee te gaan, het te accepteren, het goed te praten, te denken dat het niet anders kan, en ons geweten aan te passen, te verdoven zodat wij massaal vergeten hoeveel stervende kinderen per dag de prijs betalen voor ons redelijk welvarende, rijke, schatrijke leven.

"Ik zal er zijn", zal altijd en steeds opnieuw herkenbaar zijn in iemand die gestuurd wordt naar mensen in nood. Hij bestaat, komt nabij en werkt in mensen die zich laten sturen naar mensen in nood. Jezus van Nazareth richt zich met vele spreuken en leefregels tot hen die menen hem te volgen naar deze nieuwe wereld. Een ding gaat voor alles en daarin is de godsdienst van de bijbel hardnekkig en eenkennig : laat recht en gerechtigheid stromen als rivieren. Tegen de stroom van postmodern en liberaal ik-denken in , heeft ook Levinas ons geconfronteerd met de radicaliteit van de Bijbelse ethiek, waarin niet "ik" het uitgangspunt is maar "de andere mens", die mij aankijkt en een beroep op mij doet. Mensen, schrijft hij, zijn uitverkoren elkaar te dienen.

Hoe kan je dit en hoe doe je dit naar de minst bedeelde , naar de arme mens ? Hoe doe je dit om elkaar te dienen of relatiegericht te gaan werken. Ik denk dat we dit doen door zich op elkaar aan te sluiten en af te stemmen, begrip te ontwikkelen , trouw en betrouwbaar zijn, de andere geven dat hij zich kan gaan tonen. M.a.w. vanuit de relatie leven wat er gedaan moet worden, hulp en steun ineen, metterdaad en inderdaad, koersen op vraag, oplossen waar mogelijk, uithouden waar mogelijk, weten waarover het eigenlijk gaat en dan improviseren en doormodderen.

Er is het probleem dat recht moet gedaan worden aan mensen in armoede. Deze mensen zijn mensen, niets meer en niets minder, maar tot nu toe zijn ze niet als zodanig geïntegreerd in bestaande samenlevingen , dat wil zeggen als burgers die op voet van gelijkheid verkeren met andere burgers.

Het probleem dat deze mensen op veel grotere schaal moeten kunnen profiteren van onderwijs, gezondheidszorg, politieke rechten en vrijheden, en van gelijkwaardig burgerschap, is klaarblijkelijk een rechtvaardigheidsprobleem dat bovendien zeer urgent is. Het oplossen van dit probleem vereist een nieuwe manier van denken wie de burger is.

Onze houding is belangrijk om het politieke karakter verder te ontwikkelen en om onze verantwoordelijkheid op te nemen. Want in het huidige armoedebeleid wordt de arme maar al te gemakkelijk met een subtiel, maar volmaakt gebrek aan respect en erkenning benaderd. Zijn eigen verhaal doet er niet toe, zijn eigen logica en goede redenen zijn nauwelijks interessant, zijn persoonlijke waarden en prioriteiten worden overruled.

De arme: die valt men in de rede. Wat telt is wat past in het systeem van hulp en voorzieningen.

Als Frederik Vanhauwaert (de vorige coördinator van Netwerk tegen armoede) beweert dat sommige ministers en overheidsdiensten nooit luisteren naar de verzuchtingen van de mensen in armoede zelf en dat ze de Vlaams minister van Armoedebestrijding Liesbeth Homans, de afgelopen jaren nog niet op het terrein gezien hebben, betekent dit heel veel.

Daarom dat het belangrijk is dat we inzicht verwerven, we blijven streven naar een inclusieve samenleving en dat de toegankelijkheid van de hulp zorg en dienstverlening blijft bevorderd worden. Het is belangrijk dat wij, ook de hele gemeenschap van de Lier, zicht krijgen op de verschillende levensdomeinen, op de sterktes en de risicosituaties van de mens in armoede.

Het blijft belangrijk dat we ons kunnen aansluiten bij de individuele leefsituatie, integraal kunnen werken en zicht krijgen op de hulpvraag. We kunnen dit bereiken door tijd te nemen en actief te luisteren, zich te verdiepen in de contacten, inzicht te verwerven. Als opdracht hebben we voor onszelf dat hij of zij erbij hoort. We brengen, mobiliseren en kunnen het sociaal netwerk versterken. We nemen ook een bemiddelende functie op. We blijven ze individueel ondersteunen in het krijgen van een duurzame band met maatschappelijke voorzieningen. We proberen de mens in armoede te informeren, te adviseren, door te verwijzen, toe te leiden en begeleiden naar de juiste diensten.

En dit gebeurt nu al bij 'Ieders stem telt'. 'Ieders stem telt' is een campagne opgericht door samenlevingsopbouw. In de campagne staat de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting centraal. Ook bij de lokale verkiezingen van 14 oktober. Armoede en uitsluiting bestrijden vraagt werk. Samen met duizenden mensen uit de lokale groepen werden concrete voorstellen verzameld voor sociaal beleid en bundelden ze die in prioriteitennota's. Een onmisbare leidraad voor lokale beleidsmakers om - goed geïnformeerd - te kiezen voor beleid waarin iedereen meetelt. Het gemeenschappelijk memorandum wordt gedragen door: Caritas Vlaanderen, Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW), Decenniumdoelen, Samenlevingsopbouw, Minderhedenforum vzw, Netwerk tegen Armoede, Uit De Marge/CMGJ vzw, Vluchtelingenwerk Vlaanderen vzw, Welzijnzorg vzw, Welzijnsschakels vzw. 'Ieders stem telt' geeft een megafoon aan de stem van mensen die het moeilijk hebben in de samenleving. Ze mengen zich actief in het verkiezingsdebat en schuiven beleidsprioriteiten naar voor van de komende legislatuur. Ze doen dit aan de hand van de 12 werken.

Zie <https://www.iedersstemtelt.be/ieders-stem-telt>

Kunnen wij hier ook een voorbeeld aan nemen met onze Liergemeenschap en in de gemeenschap waar we werken, waar we vrijwilliger zijn, waar we gewoon burger zijn?

En toch ben ik ook nog van mening dat er meer nodig is: nl. het hart van de mens, het hart dat nabij wil zijn, het hart dat zich neigt, dat zijn oren spitst naar het verhaal. Het hart dat mee in dat verhaal gaat staan, dat de pijn van de afwijzing durft te voelen en dat de touwtjes in handen neemt, daar waar de touwtjes uit de handen van de onmondig gemaakte gerukt werden. Ook is het hart voor de arme mens nodig, door ze niet te veralgemenen met boutades die zo gangbaar zijn in onze maatschappij, door de verbinding binnen de doelgroep te ondersteunen, én ze te waarderen, want vaak zie je in deze kwetsbare milieus toch ook een bepaalde verbondenheid, of elementen die verbinden, dààrop inspelen en dààr respect voor tonen....

Het zou prachtig zijn mochten we ooit de durf ontwikkelen en stimuleren in elkaar om ook maatschappelijk iets te veranderen, door aan de kaak te stellen, door mistoestanden aan te klagen, door onrechtvaardigheid in het licht te brengen, door de bureaucratie en de 'ver-van-mijn-bed-show' van politieke besluiten aan te klagen, ja zelfs openlijk in vraag te stellen.

Het zou prachtig zijn mochten we ooit werkelijk de kwetsbaren in de armen sluiten, als onze medemensen, als onze tochtgenoten die ons blijven wijzen op ons mens-zijn: nl. dat we niet alleen zijn en dat het ons in ons mens-zijn zit ingegoten, ten spijt van alle ideologieën: dat we elkaar gegeven zijn en dat we elkaar dragen, verder dragen....

Ik begrijp niet dat mensen hier niet méér bij stilstaan. Als dit het gevolg is van "de procedure", hebben wij de taak om die procedure te wijzigen.

Of zoals Patrick vaak zei: Wanneer we het op onze levensweg even niet meer weten, zal altijd een woord weerklinken: 'd'outré-tombe', 'je kunt het, als je maar durft...'

Wie durft de ander in de ogen kijken en zeggen: jij raakt mij niet?

We moeten een weg gaan die niet evident is. Het is een weg die op weinig waardering kan rekenen. Het is wel een weg die de moeite waard is. Als mens betekent het voor mij een enorme verrijking want ik leer te relativiseren. Als medespeler in de maatschappij betekent het voor mij een stimulans om oordeel en veroordeling voortdurend te blijven aanklagen, om te blijven vechten tegen de bierkaai en om koste wat kost het 'individueel schuldmodel' steeds weer omver te werpen. Ja, het is een boeiende vermoeiende weg, maar zo verrijkend voor individueel betrokkenen en meer nog... het is een signaal, een sterk signaal voor de verhardende maatschappij. Een broodnodig verhaal willen we in de toekomst nog 'mens' zijn voor elkaar in een 'zorgmaatschappij' die zichzelf respecteert en zichzelf zonder sarcasme waarmaakt.

Het blijft voor mij een levensopdracht en een voortdurend engagement op te komen voor mensen die zelf niet meer kunnen opkomen omdat ze het bestaan als afgrondelijk ervaren. Deze afgrondelijkheid is deels het resultaat van de maatschappij zelf waarin het utiliteits denken en het individuele schuldmodel hoogtij vieren. Wie verder kijkt, ziet meer. Wie naar de mens kijkt, in de goot, in het portaal of 'onder de radar' ziet dat er méér is. Mensen hebben vooral een 'haven' nodig, een plek om te kunnen zijn wie ze in wezen zijn, zonder oordeel. Kan deze gemeenschap als de Lier ook zo'n plaats zijn?

Je kan een brug leggen over de afgrond, maar uiteindelijk blijft een brug kwetsbaar. Je moet door de afgrond heen, helemaal over de bodem. Als er dààr mensen zijn die met je meegaan en je hand vasthouden, of op zijn minst aanreiken, geheel uit wederzijdse vrije wil, dan raak je erdoor.

Die hand wil ik graag zijn. Die hand wil ik ook graag zijn in de droom van Jason. Jason wil kok worden. Die droom mag je hem niet ontnemen.

Annemie Declercq

De Lier, 30 september 2018